

elutasítja a felülvizsgálati panaszt, mely azt sérelmezi, hogy az alsóbíróságok nem vettek fel bizonyítást a kár összegszerűségére nézve, mert a kereseti viszonyok a bíróság területén köztudomásuak lehettek (P. VI. 977/1925), vagy mert a Pp. 271. §-a alapján az ápoló és a háztartási alkalmazott fizetésével járó kiadások a bíró tudomása alapján meg voltak állapíthatók. (P. VI. 1065/1925.)

3. *Tárgyi felelősség. Sérült hibája.* A baleseti kárt érvényesítő kiskorú nevében fellépő törvényes képviselővel szemben alperes villamostársaság azzal védekezik, hogy a balesetet kizárólag a sérült hibája okozta. A Kúria feloldja az alsóbíróságok elutasító ítéletét,

„mert amennyiben megállapítást nyer, hogy a sérült hibáján kívül, valamely okból nem vette észre a villamos közeledését, vagy föltehető, hogy az előtt az elütés veszélye nélkül áthaladhat, avagy ha a kocsni elé lépése megijedés folytán előállott zavarodottságában történt és ha az elütésben a vonat szerkezeti hibája is szerepet játszott, —

a sérült kizárólagos hibája nem állapítható meg és alperes vaspálya-vállalat tárgyi felelősség alapján kártérítéssel tartozik.“ (Kuria P. VI. 886/1925. szám.)

A tárgyi felelősséget megszorító körülmények szorosan magyarázandók. Nagy városban a nagy kocsiforgalom és zaj mellett nem tekinthető a sérült hibájának, ha esetleg a csengést nem veszi észre és ha a közel lévő villamost észre is veszi, esetleg a sok kocsni között hirtelen inkább reflex-mozgással talán éppen nem a legcélszerűbb mozdulatot választja, azért nem lehet őt hibásnak tekinteni. Mindig a konkrét körülmények között a károsult lelki állapotát kell vizsgálni, illetve abba belehelyezkedni. A fenti esetben különösen gyermekről van szó, kitől még kevesebb figyelem és nyugodtság várható el, mint a felnőttől.

Sz—i.

Cégbitorlás nem kereskedővel szemben. A Kuria P. IV. 2265/1925. sz. ítéletével kimondotta, hogy a jogosulatlan céghasználat ellenében a kereskedelmi törvény 24. szakasza nemcsak a már létező és kereskedelmi cégjegyzékbe vezetett céget részesíti ottalomban, hanem a névhez való jogot is és így a jogosulatlan céghasználat a nem kereskedővel szemben is fennforoghat. A névjog megsértésére elegendő, ha a használt cégszöveg tárgyiilag alkalmas a valóságnak meg nem felelő ama látszat keltésére, hogy a név használója azzal, akinek nevét használja, valamelyes vonatkozásban áll. Ezen elvi alapon kötelezte az alperesi céget, hogy Sopronvárosi lóhúsüzem toldatot törölje, minthogy üzemének a várossal semmi vonatkozása nincs. — A Kuria korábbi gyakorlatában „Debrecen-városi bank“ cégszöveggel szemben ugyancsak kimondotta a cégbitorlást.

Új döntés a tőzsdei különbözeti ügylet tárgyában. Az értékpapírok vételével kapcsolatos szerencsejáték fennforgását bírói gyakorlatunk kizártnak tartja mindazokban az esetekben, amikor az értékpapírok tényleges szállítása megtörténik, ha tehát az értékpapírok megvásárlását nem követi nyomon azok-

nak eladása oly módon, hogy a megvett értékpapírok a tényleges átvétel mellőzésével ugyanazon a kasszanapon a megvett nyomon követő eladás folytán szállításra is kerülnek, — a játék kifogásának a bírói gyakorlat helyét nem ad. — Ez a bírói gyakorlat helyes érzékkel annak a helytálló álláspontnak a következménye, hogy az, akinek a szándéka nem irányult az értékpapírok megszerzésére, aki csak formailag köt adásvételi ügyletet, de annak tárgyát tulajdonul megszerezni nem óhajtja, — nyilván kizárólag arra a különbözetre spekulál, amely a papírnak vételára és egy későbbi időpontban mutatkozó tőzsdei ára között fog mutatkozni. Ebből az álláspontból kiindulva bírói gyakorlatunk szerencsejáték fennforgását még akkor sem tartja megállapíthatónak, ha a vevő az értékpapírokat nem tőkebefektetés végett, hanem az esetleg beállható áremelkedésből elérhető haszon reményében szerzi meg. (Kuria P. IV. 6618/1922). Magától értetődik, hogy a szerencsejáték meg-, vagy meg nem állapításánál annak a körülménynek sincsen és nem is lehet jelentősége, hogy a vevő a megvett értékpapírok vételárát készpénzzel, vagy más módon kiegyenlíti, vagy azzal adós marad-e?

A Kuria 1926. évi február 9-én hozott P. VII. 4927/1925. sz. határozatával az eddigi teljesen egységes és minden tekintetben helyesnek tartott joggyakorlatot felborítani igyekszik.

A döntés alapjául szolgáló tényállás nem volt vitás a felek között, azt alperes már a föllebbezési bíróság előtt sem támadta meg. Ezen meg nem támadott tényállás szerint az alperes a felperesi bankarcég útján (helyesebben: bankarcégnél) huzamos időn át különböző értékpapírokat vásárolt, azok vételárát teljes összegében ki is egyenlítette, csupán a legutolsó értékpapírvásárlása kapcsán maradt adós a vételár egy részével. Az alperes teljesen kifizetett értékpapírjait is — mielőtt még vételárhátraléktartozása fölmerült volna — a felperesi cégnél hagyta letétben. Az üzleti összeköttetés folyamán egyik-másik értékpapírját az alperes letétjéből tényleg fel is vette, némi papírjára pedig elővételi jogot gyakorolt. A kereseti követelés onnan származott, hogy alperes vételárhátraléktartozását nem fizette meg, mire felperes a letétben volt értékpapírokat az alperes terhére eladta és az értékpapírok árfolyamának időközi esése folytán fennmaradt követelését peresítette.

Ugy az első, mint a másodbíróság elutasította alperesnek különbözeti ügyletre alapított kifogását azzal az egybevágó megokolással, hogy a különbözeti ügyletnek az a lényege, hogy a felek az értékpapírok tényleges átvételét kizárják és csupán az árkülönbözetből eredő nyereséget, vagy veszteséget veszik fel, illetve fizetik, már pedig a tényállás fentebb kiemelt momentumai ezeknek a kritériumoknak fennforgását kizárják.

A kir. Kuria fenthivatkozott határozatával az alsó bíróságoknak a tőzsdei különbözeti ügyletek tekintetében elfoglalt jogi álláspontját tévesnek minősítette és kimondotta, hogy a különbözeti ügyletek fennforgását illetően nem az a döntő, hogy a felek a papírok tényleges szállítását kizárták-e, hanem e kérdésben egyedül és kizárólag a megbízási szerződés tartalma lehet csak az irányadó. „Ha a megbízási — mondja a Kuria — a tőzsdei papírok megvételére van korlátozva, úgy a megbízott az általa megvett papírokat a vételi számla kiegyenlítése ellenében köteles a megbízónak kiszolgáltatni, mert ebben az esetben kétségtelen, hogy a szerződési célzat a megveendő papírok tényleges (effektív) szállítására irányult.“ Ily esetben tartja

csak a Kuria az ügylet játékszerűségét fogalmilag kizártnak. Szerencsejátékot állapít meg azonban a Kuria abban az esetben — amely eset feltételezésére a szóbanforgó tényállás semmi alapot nem nyújt —, ha a megbízás a papírok vételével kapcsolatosan arra is irányult, hogy a megbízott a papirokat tetszése szerinti időben el is adhatja, azokkal belátása szerint üzérkedhetik, mert ily esetben az üzleti célzat nem a papírnak, hanem az árkülönbözeti nyereségnek a megszerzése. — A Kuria szerint ilyen esetben teljesen közömbös az, hogy a megbízott a megbízást a vételt és eladást illetően teljesítette-e, közömbös az is, hogy a megbízó a megbízottnak váltót, pénzt, vagy egyéb értéket juttatott-e, mert figyelemmel arra, hogy a megbízottat ily esetben effektív szállítási kötelezettség nem terhelte, — a nyújtott ellenérték csak az árkülönbözeti veszteség fedezetéül, vagy megtérítéséül szolgálhatott. — Ez lévén a Kuria álláspontja, a fellebbezési bíróság ítéletét feloldotta és arra utasította, hogy a Kuria szerint az ügy eldöntése szempontjából jelentős körülményeket (megbízási szerződés tartalma, milyen és mennyi papírt vett a felperes az alperes megbízásából, milyen áron, milyen fizetéseket teljesített az alperes, minő papirokat vett az alperes kézhez, milyen papirokra gyakorolt az alperes elővételi jogot, mennyi papírt adott el a felperes a tőzsdén) tisztázza és hozzon új határozatot.

A fenti döntésből kitünő új elvi állásfoglalás felette agyalyos. A Kuria fent szó szerinti ismertetett deklarációja szerint a megbízó a megvett értékpapirokat kifizetni, a megbízott pedig azokat kiszolgáltatni köteles és az értékpapírok ily módon történő átvétele zárja csak ki a különbözeti ügylet fennforgását. — Ez a tétel ebben a merevségben egyáltalán nem számol a gyakorlati élet mindennapi jelenségével. Az esetek igen jelentős számának ugyanis a megbízó, bár ha ki is fizeti a papírok vételárát, azokat ténylegesen át nem veszi, hanem azokat a megbízottnál, mint depozitáriusnál hagyja letétben, amely körülmény korántsem szolgálhat annak a megállapításnak az alapjául, hogy a papírok letétként való elhelyezéséből az következne, hogy a vevő ezzel a papiroknak egy későbbi időpontban való tényleges átvételéről lemondott volna. Épp ily gyakori az az eset is, hogy a vevő a megvett értékpapír vételárát, vagy annak egy részét nem fizeti ki, hanem a vételárát, vagy annak egy részét a megbízottól hitelként igénybe veszi, amely körülmény szükségkép maga után vonja a papiroknak a megbízott által a megbízó részére letétként való átvételét már a vételár, vagy annak hátraléka erejéig a megbízott javára gyakorolható zálogjog érvényesíthetése szempontjából is.

Helytelennek kell tehát tartanunk a Kuriának azt az állásfoglalását, amely minden esetben hajlandó játékot megállapítani, amikor a vevő a papirokat ténylegesen át nem veszi és figyelmen kívül hagyja azt a körülményt, hogy a gyakorlati életben a papírok átvétele rendszerint a megbízott után történik, aki azokat a megbízó nevében és részére birlalja.

Hogy a fenti határozattal inaugurált ez a joggyakorlat mily rendkívüli veszélyeket rejt magában, azt fejtegetni talán felesleges is.

A határozat második részében kifejezésre juttatott az az álláspont, amely szerencseszerződésnek minősít oly értelmű megbízást, hogy a megbízott vegyen és eladjon papirokat, azokkal belátása szerint üzérkedjék, — föltétlenül helyes.

Dr. Schleiffer Pál.